

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Mezinárodních Studií

Tomáš Vít

Protesty proti válce ve Vietnamu v USA

Bakalářská práce

Praha 2012

Autor práce: **Tomáš Víték**

Vedoucí práce: **Mgr. Petr Andl, PhD.**

Rok obhajoby: 2012

Bibliografický záznam

VÍTEK, Tomáš. *Protesty proti válce ve Vietnamu v USA*. Praha, 2012. 42 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra amerických studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Petr Anděl, PhD.

Abstrakt

Tato práce se zabývá protesty proti válce ve Vietnamu v USA. Zahrnuje časový úsek od 50. let až do roku 1968, od hnutí za jaderné odzbrojení až po konec prezidentského období Lyndona B. Johnsona. Největší důraz klade na období let 1965 až 1968, tedy na konflikt samotný. Práce zkoumá kořeny a hlavní představitelé protivaletního hnutí, ať už to byly jednotlivci nebo organizace. Dále stručně shrnuje situaci v jihovýchodní Asii a sleduje postupné narůstání americké vojenské přítomnosti. V následující části popisuje eskalaci války a tím zároveň i vznik samotného protivaletního hnutí. V části mezi léty 1965 až 1967 sleduje nejen jeho vývoj, rozšíření a etablování jakožto společenského proudu, ale i vnitřní a vnější konflikty a také provázanost s hnutím za občanská práva. Prozkoumává metody, které hnutí využívalo a také jeho vztah k většinové populaci. V poslední části upírá pozornost na rok 1968, který zásadně proměnil vnímání Vietnamské války v očích americké veřejnosti. Dále zkoumá dopady srpnového sjezdu demokratické strany v Chicagu na protivaletné hnutí. Na konci popisuje výhled po roce 1968.

Abstract

This thesis deals with antiwar opposition during the Vietnam war. It contains interval between the 1950s and the year of 1968, from the movement for nuclear disarmament to the end of presidential tenure of Lyndon B. Johnson. The biggest stress lays upon interval between 1965 and 1968, thus the conflict itself. Thesis examines the roots and main representatives of antiwar movement, whether they were individuals or organisations. Furthermore it briefly summarizes situation in Southeast Asia and follows subsequent growing of american military

presence. In the next part it describes escalation of the war and simultaneous emergence of antiwar movement. In the part of 1965 till 1967 it observes not only the development, spread and establishment as social current of the movement, but also inner and outer conflicts and its interconnection with civil rights movement. It examines the methods, which were used by the movement and also its relationship to major society. In the last section it draws attention to the year of 1968, which profoundly changed the perception of the Vietnam war. In addition, it analyzes the impacts of August Democratic convention in Chicago on the antiwar dissent. In the end it draws the perspective after 1968.

Klí ová slova

protesty, válka ve Vietnamu, Spojené státy, 60. léta 20. století

Keywords

protests, Vietnam war, United States, 1960s

Rozsah práce: 68 204 znak

Prohlášení

1. Prohláuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohláuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Tomáš Vítok

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Tomáš Vítek

E-mail:

perkelt.vitek@seznam.cz

Semestr:

tvrtý

Akademický rok:

2011/2012

Název práce:

Protesty proti válce ve Vietnamu v USA

P edpokládaný termín dokončení (semestr, -kolní rok):

-estý, 2011/2012

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Oldřich Tůma, PhD.

Vedoucí práce (není povinné):

Mgr. Petr Anděl, PhD.

Zdvojnásobení výberu tématu práce (5 ádek):

Pochopení motivace, metod a vývoje protivále né opozice v 60. letech je nesmírně důležité nejen z hlediska jejich dopadů na tehdejší společnost, ale i pro porovnání se současností. Myšlenka na zastavení války přivedla dohromady nesourodou směsicí názorů a lidí, kteří vyjadřovali svůj nesouhlas s vládní politikou. Odkaz protestů a i celých 60. let lze dodnes z etelně pozorovat v mnoha kulturních i politických jevech. Téma je v českém prostředí téměř nezpracované a opomíjené, a k tomu by si zasloužovalo větší pozornost.

P edpokládaný cíl (5 ádek):

Práce si klade za cíl prozkoumat poátky protivále ného hnutí, jeho následný vývoj až do konce prezidentského období Lyndona B. Johnsona, tedy do roku 1968. Chci analyzovat jaké skupiny obyvatelstva protestovaly a pro a jaké metody protestu k tomu vyuffřovaly. A k tomu se třeba kvantifikuje, pokusím se stanovit míru úspěšnosti těchto aktivit a dopady na válku samotnou.

Základní charakteristika tématu (10 ádek):

Mírová opozice v USA v roce 1965 nezáležala na zelené louce. Pramenila z několika proudů 50. let, tedy opozice vůči jadernému zbrojení, hnutí za občanská práva a studentského hnutí navázaného na Novou Levici. S eskalací bojů postupně přecházeli lidé z těchto skupin do opozice vůči boji ve Vietnamu. Velmi významné bylo zakládání velkých politických komisí a výborů, které měly koordinovat protestní pochody a demonstrace. Hnutí celkově však nemělo jedno ústřední celonárodní vedení, což znamenalo výhodu i nevýhodu zároveň. Průřnost a odolnost vůči útokům byla vyvažována často neefektivním vedením a neochotou spolupracovat mezi sebou. Ideologické a politické spory, od umírněného liberalismu až k extrémní levici a stalinismu, často celý proud paralyzovaly, nebo ztížily jejich činnost. V neposlední řadě, protivále ná opozice byla do jisté míry exkluzivní a okrajovou záležitostí a politický stát Spojených států moc nenasahovala.

P edpokládaná struktura práce (10 ádek):

Práce jsem rozdělil do tří chronologicky usazených kapitol. V první se hodlám zabývat především protivále ním hnutím, tedy odporem proti světovému jadernému zbrojení, dále hnutím za občanská práva a naposledy rodujím se studentským aktivismem. Jako přelomový bod, vidím spuštění operace Rolling Thunder a radikální eskalaci války za Lyndona B.

Johnsona. Roky 1965 až 1967 tvoří zásadové ohraničení druhé kapitoly, kdy protíválečná opozice vykrystalizovala do plnohodnotného společenského hnutí. Chci popsat hlavní protesty a demonstrace tohoto období. Jako vyvrcholení vidím rok 1968, kdy mnoho závažných událostí, zavraždění Kennedyho a Kinga, pozastavení amerických náletů na Severní Vietnam, sjezd Demokratické strany v Chicagu, radikální proměny chápání války ve velké části americké populace. Konec prezidentury LBJ tedy tvoří zásadového vymezení mé práce.

Základní literatura (10 nejdelších titulů):

Joe Allen. Vietnam: the (last) war the U.S. lost. Chicago: Haymarket Books, 2008.

Marc J. Gilbert. The Vietnam War on Campus: Other Voices, More Distant Drums. Westport: Praeger Publishers, 2001.

Charles DeBenedetti, Charles Chatefield. An American Ordeal: The Antiwar Movement of the Vietnam Era. New York: Syracuse University Press, 1990.

Adam Garfinkle. Telltale Hearts: The Origins and Impact of the Vietnam Anti-War Movement New York: Palgrave Macmillan, 1997.

Mark Kurlansky. 1968: Rok, který otřásl světem. Praha: Slovart, 2007.

Townsend Hoopes: The Limits of Intervention: How Vietnam policy was made - and reversed - during the Johnson administration. New York: W. W. Norton & Company, 1987.

Marc Frey. Dvě strany vietnamské války. Litomyšl: Paseka, 2003.

James Kirkpatrick Davis. Assault on the Left: The FBI and the Sixties Movement. Westport: Greenwood Press, 1997.

David L. Anderson. Columbia History of the Vietnam War. New York: Columbia University Press, 2010.

Klaus P. Fischer. America in White, Black, and Gray: A History of the Stormy 1960s. Londýn: Continuum International Publishing, 2007.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem protestního hnutí proti válce ve Vietnamu ve Spojených státech amerických. Časově jsem práci vymezil 50. léty, kdy vznikl organizovaný odpor proti politice jaderného zbrojení a rokem 1968, který znamenal jednak zásadní obrát ve vnímání situace na válce a také konec prezidentského období Lyndona B. Johnsona. Chtěl bych analyzovat vznik a působení nejvýznamnějších složek protivietnamského hnutí, jejich metody a výsledky jejich snah. Domnívám se, že přes veškerou únavu, kterou hnutí vyvinulo, svého cíle nikdy nedosáhlo, a ukončilo se v roce 1968 i později. Přesto však svým působením znamenalo velký krok ve vývoji občanské společnosti a odkaz celých 60. let přepá, nejen americká, veřejnost dodnes.

Téma práce jsem si zvolil z několika důvodů. Za prvé, daná problematika je v českém prostředí z velké části nezpracovaná. To samozřejmě neplatí o vojensko-politických aspektech konfliktu, avšak k protestům toho mnoho ještě nebylo. 60. léta a především rok 1968 vnímá česká veřejnost optikou domácích událostí, které svou důležitostí, pro další vývoj Československa, zastíjnají v zahraničí. Dalším důvodem je snaha pochopit organizaci a metody protiválečného hnutí, které působilo za Vietnamské války. A pokud tato práce nebude srovnávat Vietnam s Irákem či Afghánistánem, porovnání protiválečných hnutí se přímě nabízí. V neposlední řadě jsou důvodem mé osobní sympatie k tomuto období světových dějin obecně.

V práci kladu důraz na nejdůležitější organizace, skupiny a osoby protiválečného hnutí. Obsáhnout všechny skupiny a elementy působící v tomto období by bylo nad rozsah práce. Z celého širokého spektra aktérů kladu důraz na několik nejvýznamnějších skupin z řad liberálů a studentstva. Nezahrnul jsem se důležitou protiválečnou skupinou válečných veteránů, kteří zaali působit až v roce 1967 a úplně nezapadají do časového rámce. Rovněž protiválečné duchovenstvo bude zastoupeno jen několika významnými osobami, opřít se o dle omezeného rozsahu. Paralelně se sledovaným hnutím působilo ve Spojených státech i hnutí za občanská práva. Je nemožné tato dvě hnutí od sebe oddělit, jelikož se navzájem ovlivňovaly a někdy i překrývaly na lidské i ideové úrovni. Ideálním příkladem může být osoba Martina Luthera Kinga. Jelikož však cílem práce není sledovat vývoj občanských práv, omezím zmínky o něm na nezbytné minimum. Dále si je třeba uvědomit, že ani protiválečné hnutí samotné nebylo jasně definováno. Široká ideová základna a absence jednotného vedení znemožňovaly efektivní koordinaci a spolupráci. Myšlenková báze sahala od umírněných

liberál přes Novou Levici a radikální pacifisty až po komunisty r zného ražení. Často byl pouze jediným společným jmenovatelem odpor k válce, ale na metodách protestu a na pořadacích shody dosáheno často nebylo. Zcela zásadní fakt, který je nezbytný mít na paměti, je poměrná menšina aktivních členů hnutí k celkovému počtu americké populace. I na největší demonstrace nepřišlo více než několik set tisíc lidí, což je v porovnání se zhruba stoosmdesáti miliony obyvatel roku 1960¹ velmi málo. Přes věchnu snahu a práci se protestujícím nikdy nepodařilo přetáhnout na svou stranu politický střed Ameriky, který by poskytl jejich větší potěbnou váhu.

Práci jsem strukturoval do kapitol, které jsou řazeny chronologicky po sobě. Domnívám se, že právě chronologické řazení umožní lépe vysledovat dynamiku vývoje protestního hnutí. Zpočátku ního nesouhlasu s velmocenskou jadernou politikou a studentského volání po změně až po masové demonstrace řirší skupiny obyvatelstva z r zného sociálního prostředí.

Kritika literatury

Problematika protivietnamských protestů a 60. let obecně je poměrně zevrubně prozkoumána. Drtivá většina publikací je původu americké provenience. V českém prostředí je situace diametrálně odlišná. Souhrnná monografie protiválečného disentu chybí, avšak existuje několik přeložených zahraničních prací, které se tématu částečně dotýkají. Kniha Marka Kurlanského *1968: Rok, který otřásl světem* je jednou z nich. Autor popisuje příběh roku 1968 v USA, v Evropě a vnuje se i Mexiku. Velmi živou formou přibližuje tehdejší studentskou revoltu a analyzuje shody i rozdíly. Z textu je vidět, že autor je novinář, nebo lze vycítit jistou přičílnost k rebelujícím. Naopak striktně vědecká je práce Charlese DeBenedettiho a Charlese Chatfielda *An American Ordeal, The Antiwar Movement of the Vietnam Era*. Kniha představuje ucelenou monografii o vývoji hnutí od samých počátků až do konce. Práce je velmi faktograficky bohatá, avšak tato informační zhučtnost místy znesnadňuje čtení. Nicméně je pro mou práci jednou ze střejných knih. Další publikací, kterou jsem vyuffil, jsou memoáry pracovníka oddělení letectva na ministerstvu obrany, Townsenda Hoopese *The Limits of Intervention How Vietnam policy was made ó and revered ó during the Johnson administration*. Kniha není striktně vědeckým dílem, nicméně obsahuje cenné informace o dění na oficiálních místech. Kniha Joe Allena *Vietnam: The (Last) War the*

---

¹ U.S. Department of Commerce, Bureau of Census: *Statistical Abstract of the United States 1961*, (Washington: U.S. Government Printing Office, 1961), 5. <http://www2.census.gov/prod2/statcomp/documents/1961-02.pdf> (poslední přístup 3. května 2012).

U.S. Lost také popisuje vývoj protivále něho odporu, od 50. let až do pádu Saigonu. Jedná se o poměrně krátkou, nicméně ucelenou publikaci, která představuje všechny zásadní momenty. Nicméně, jako u dalších knih na toto téma, neskrývá své sympatie k disentu. Na druhou stranu zůstává, v takto zásadním tématu jako je Vietnamská válka, nestranný, je velmi obtížné.

1. Předchůdkci protivaletného hnutí

Jakkoli platí p ímá úm ra mezi eskalací války a zvy-ováním intenzity protivaletných protest , je t eba si uv domit, fe tyto aktivity mají své ko eny hluboko v 50. letech. Bylo by mylné se domnívat, fe aktivisté za ínali svou innost v roce 1964 p ípadn 1965 na zelené louce. Protivaletný postoj let -edesátých vyplývá do zna né míry ze studenovéle ného liberalismu let padesátých., pro který byly hlavními stra-áky atomová zbra a jaderné zbrojení. Byly zakládány skupiny a komise na obhajobu míru a jaderného odzbrojení, které upozor ovaly na nebezpe í jaderné katastrofy. Jejich p ání byla z velké ásti vysly-ena v roce 1963, kdy byla mezi Spojenými státy a Sov tským svazem podepsána áste ná smlouva o zákazu jaderného testování. Z tohoto prost edí se prost edí se posléze rekrutovali protivietnam-tí aktivisté. Dal-í slofku protivaletných zastánc tvo ili aktivisté hnutí za ob anská práva, kte í nabírali zku-enosti s protesty, ob anskou neposlu-ností a komunitní prací na americkém Jihu. V obou t chto proudech vedle dosp lých pracujících lidí p sobili v hojné mí e také studenti, kte í se také organizovali do r zných uskupení. P edev-ím levicov zam ená uskupení, shromafli ující se pod praporem Nová Levice, se posléze zapojovaly do protivaletných protest .

1.1. Studenovéle ní liberálové

První projev odporu lze vysledovat jifl v roce 1945, kdy osm afl dvanáct transportních lodí amerického námo nictva bylo pouflito na p epravu francouzských voják a p íslu-ník Cizinecké Legie z Francie do nov vzniklé Vietnamské demokratické republiky. P í p íjezdu do Vietnamu p ijaly posádky n kterých lodí rezoluci odsuzující vládu Spojených stát za pouflití amerických lodí k p eprav jednotek ur ených k podrobení domorodé vietnamské populace.² Podobných událostí následovalo hned n kolik, av-ak vfdy se jednalo o akce jednotlivc í malých skupin a jejich dopad byl nulový. Z historického hlediska tak p sobí spí-e jako zajímavost. Korejská válka na po átku 50. let asov kolidovala s érou Mccarthismu a tzv. honem na rudé, který do zna né míry znemofl oval jakýkoli efektivní protest.

V 50. letech si mnoho lidí neuv domovalo, jaké nebezpe í p edstavují jaderné zbran nejen pro USA, ale pro celý sv t. P esto se na-li oponenti studenovéle ného zbrojení a politiky. Norman Thomas, socialista, pacifista a -estínásobný kandidát na prezidenta

---

² H. Bruce Franklin, „Vietnam: The antiwar movement we are supposed to forget,“ *International Socialist Review* 22 (2009), <http://www.isreview.org/issues/22/feat-franklin.shtml> (poslední p ístup 3. kv tna, 2012).

Spojených států za Socialistickou stranu Ameriky v roce 1955 napsal: „Nikdy jsem si nebyl jistý, že se musí milovníci míru skutečně i citově koncentrovat na jejich snahu o kontrolované odzbrojení.“³ Dalším významnou osobou byl Abraham Johannes Muste, naturalizovaný Američan z Nizozemí, který žil v 50. letech jako veterán mírového hnutí. Prošel jako tvůrčí prvek celého protivaletního hnutí a jeho smrt v roce 1967 znamenala ztrátu člověka, který byl jako jeden z mála respektován po celém světě i hnutím. V roce 1957 spoluzaložil Komisi pro nenásilnou akci⁴ (CNVA), která jako jedna z prvních prosazovala nenásilnou akci jako metodu vzdoru a prosazování svých myšlenek. V srpnu 1957 se členové CNVA pokusili vniknout na základnu pro jaderné testování na zemi blízko Las Vegas v Nevadě. Samozřejmě byli zatčeni místní policií. Podobný čin provedl pět let později člen CNVA námořní důstojník z druhé světové války Albert Bigelow. Se svou plachetnicí *Golden Rule* se pokusil vjet do amerického jaderného testovacího zařízení na atolu Eniwetok. Atomová Energetická Komise (AEC) vydala urychlený zákaz vstupu civilistů do tichomořského testovacího prostoru. Bigelow odmítl uposlechnout na příkaz a byl uvězněn na Honolulu. Další akce podobného typu, tedy pokusy o průnik do uzavřených testovacích zařízení následovaly, avšak se stejným efektem. Z celé řady pochodů, co CNVA organizovala, byl zejména nejdelší protijaderný pochod San Francisco – Moskva od prosince 1960 do října 1961. Okolo deseti účastníků vyšlo z Východního pobřeží směrem na západ. Poté přeletěli Atlantik do Londýna, kde se k nim připojili stejní smýšlející Evropané a zamířili skrz NDR do Polska. Z Polska přeletěli do Moskvy, kde na Rudém náměstí zorganizovali bohoslužbu a nabádali sovětské obyvatele, aby vyvíjeli nátlak na svou vládu. Tyto naivní a donkichotské snahy však našly ohlas jen u ideových soupeřů a u veškerosti v tichém ohlasu nezaznamenaly.

CNVA nebyla ve svém snažení osamocena. Další významnou organizací na poli protestů v období Vietnamu se stala Komise pro rozumnou jadernou politiku⁵ (SANE). Spoluzakladatelem byl Norman Cousins, novinář a zastánce světového míru. Stejně jako CNVA byla i SANE původně ad hoc skupinou k problému jaderného zbrojení, bez detailní struktury. Ačkoli byli členové propojeni společnou myšlenkou a pracovali a v dci se mezi sebou dobře znali, o pevné struktuře hovořit nelze. Po úspěchu, kterého organizace dosáhly v roce 1963, tedy podepsání částečné smlouvy o zákazu jaderného testování, přelily se do opozice vůči Vietnamské válce. Záměry, se kterými byly vytvořeny, byly do velké míry

---

³ Norman Thomas, *Post War World Council Newsletter*, říjen (1955) 3. Citováno z: Charles DeBenedetti a Charles Chatfield, *An American Ordeal, The Antiwar Movement of the Vietnam Era*, (Syracuse: Syracuse University Press, 1990), 15.

⁴ Committee for Non-Violent Action.

⁵ The Committee for SANE Nuclear Policy.

splněny, uskupení však nezankla. CNVA se v roce 1968 sloučila s Ligou válečných odporců⁶ (WRL) a SANE existuje dodnes.

Okamžitě po svém založení zaaly organizace vyvíjet činnost ve veřejném prostoru s cílem přitáhnout pozornost k problému jaderného zbrojení a rozšířit tak svou nejen své myšlenky, ale i svou členskou základnu. Během několika měsíců se SANE rozrostla na 25 tisíc členů, včetně tradičních pacifistů, svobodných federalistů, demokratů a různých levicově orientovaných jedinců.⁷ Z hlediska celkového počtu populace USA je to samozřejmě mizivé číslo, avšak v rámci mírového hnutí tvořila SANE jednu z vedoucích skupin. Již na začátku se však projevovaly problémy, se kterými se potýkala po celou dobu. Na jedné straně zahrnovala lidi, kteří si skupinu představovali jen jako ad hoc komisi pro zákaz jaderného testování. Na druhé straně byli členy aktivisté z lokálních mírových a sociálních uskupení, kteří volali po celonárodně koordinované kampani.⁸ Jako tato skupina bez pevného vedení, byla SANE, během celého mírového působení, často paralyzována vnitřními neshodami a obviněními zvenčí, že je ovládána komunisty, proti čemuž se striktně ohrazovala. S jistým zjednodušením lze tvrdit, že tento problém byl symptomatický pro celé protiválečné hnutí, jak bylo popsáno v úvodu.

1.2. Studentstvo a Nová Levice

Pod pojmem Nová Levice se na počátku 60. let začalo utvářet studentské hnutí v jádru se Studenty za Demokratickou Společnost⁹ (SDS). Nová Levice byla první kritikou systému zleva, nezajímala se však o ideologické hádky 30. let a Starou Levici, ale snažila se prosazovat občanská práva, obhajovat mír a reformy (ve studentském případě hlavně univerzitní). Jakýmsi duchovním otcem je považován francouzský filosof Herbert Marcuse. Ve Spojených státech je tento pojem spojován se psychologem Paulem Goodmanem a především se sociologem C. Wright Millsem. Ve svém *Dopise Nové Levici* Mills diskutuje o nové levicové ideologii. Zde znovu je nutnost posunout se od témat Staré Levice, jako témata práce, k tématům novým jako boj proti odcizení a autoritativní. Dále horuje pro posun k hodnotám vzdorokultury¹⁰ a klade důraz na mezinárodní rozměr nového hnutí. Sílu zmíní

---

⁶ War Resisters League.

⁷ Charles DeBenedetti a Charles Chatfield, *An American Ordeal, The Antiwar Movement of the Vietnam Era*, (Syracuse: Syracuse University Press, 1990), 33.

⁸ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 34.

⁹ Students for Democratic Society.

¹⁰ Doslova *counter-culture*.

ufl nep edstavuje d lnictvo, nyní ji na svých bedrech nese inteligence a studentstvo.¹¹ Z organizací, které vznikly, byla nejvýznamn j-í SDS.

V lét 1960 vznikla SDS jako offlivení Studentské Ligy za Pr myslovou Demokracii¹² (SLID), která vznikla v 20. letech a existovala ufl jen na papí e. Cílem editele Alana Habera nebylo mnofství, ale vedoucí postavení (v lét prvního roku existence m la v-ehov-udy 250 len)¹³. Haberovi se zda ilo pro SDS získat studenta a mladého noviná e deníku *Michigan Daily* Toma Haydena. Ten v lét téhofl roku cestoval do Kalifornie, kde se setkal s erstvým výbuchem studentského aktivismu a Novou Levicí. Setkal se s ú astníky studentské demonstrace proti ve ejnému sly-ení Výboru pro neamerickou innost, které probíhalo v kv tnu v San Franciscu. Studenti, p eváfln ze San Franciské Státní university a z Kalifornské univerzity v Berkeley, pofladovali vstup do prostor San Franciské radnice, kde se sly-ení konalo. Jelikofl jim byl p ístup odep en, pokusili se dovnit vniknout násilím. Policie, která situaci monitorovala, zasáhla vodním d ly a obu-ky a mnoho student bylo zat eno. Incident sledovala kamera televize a mnoho lidí bylo policejním zásahem -okováno.¹⁴ Hayden tyto události a Národní sjezd Demokrat z Los Angeles popsal ve svých láncích pro *Michigan Daily*. Po své promoci roku 1961 se stal funkcioná em SDS v Atlant .

Následující rok p edstavil na dubnové konferenci SDS v Michiganu tzv. Porthuronské prohlá-ení, manifest, který definoval my-lenkou základnu SDS a definoval i cíle celé organizace. Finální verze byla p ijata v ervnu téhofl roku. Prohlá-ení za íná slovy: šJsme lidé generace, která vyr stá v relativním blahobytu, vysedává na univerzitách a znepokojen hledí na sv t, jejf zd ila.õ¹⁵ Je tedy jasné, fle dokument byl ur en bílým z vy-í st ední t ídy, zejména mladým. V textu volá SDS po participa ní demokracii, jaderném odzbrojení namísto politiky odstra-ování, zavedení volebního práva pro ernochoy na Jihu a v neposlední ad také po univerzitních reformách. O desetiletí pozd ji Hayden napsal: šStále nevím, kde se vzal tento spasitelský pocit, tato víra, fle máme pravdu, toto p esv d ení, fle m fleme hovo it za celou generaci.õ¹⁶ SDS m la silnou víru v decentralizaci a diskusi, aby byly vysly-eny v-echny hlasy, které byly relevantní. P ed eskalací války v roce 1965 se v novala protivále nému aktivismu minimáln , spí-e se zam ovala na práci v hnutí za ob anská práva, univerzitní reformy a pomoc erno-skému obyvatelstvu Jihu.

¹¹ C. Wright Mills, õLetter to the New Left,õ *The New Left Review* 5 (1960).

<http://www.marxists.org/subject/humanism/mills-c-wright/letter-new-left.htm> (poslední p ístup 4. kv tna 2012).

¹² Student League for Industrial Democracy.

¹³ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 44.

¹⁴ Joe Allen, *Vietnam: The (Last) War the U.S. Lost*, (Chicago: Haymarket Books, 2008), 68.

¹⁵ Finální verze Porthuronského prohlá-ení Student za demokratickou spole nost, 1962.

<http://coursesa.matrix.msu.edu/~hst306/documents/huron.html> (poslední p ístup 4. kv tna 2012).

¹⁶ Mark Kurlansky, *1968: Rok, který ot ásl sv tem*, (Praha: Slovart, 2007), 109.

Zatímco na Severu se studenti organizovali skrz myšlenky Nové Levice, na Jihu probíhalo sdružování skrz boj za občanská práva. Veteránka občanského aktivismu Ella Bakerová svolala v dubnu 1960 dvě stovky studentských aktivistů na *Shaw University* v Raleighu, Severní Karolíně. Tam ustavili Studentskou nenásilnou koordinaci komisi¹⁷ (SNCC), aby směřovali novou studentskou militantnost do hnutí za občanská práva.¹⁸ Jako hlavní náplň činnosti SNCC byl boj za volební práva černochů a odstranění zákonných bariér, které jim znemožňovaly volit. Metody, které používala, byly postupně i do protivačného hnutí. Organizovala tzv. sit-in protesty a jízdy svobody¹⁹ a hrála vedoucí úlohu v protestním pochodu na Washington v roce 1963, kde Martin Luther King přednesl svou, dnes již legendární, řeč *I have a dream*. Vietnamská problematika nebyla, podobně jako u SDS, hlavním bodem jejího programu. K protivačnému hnutí se přidala s eskalací bojů, kdy sama procházela radikalizací a do čela se dostal Stokely Carmichael, který se hlásil k černému nacionalismu a Černé Síle²⁰.

Samozřejmě, stejně existovaly i další studentské organizace, jako například Studentská mírová unie²¹ (SPU), která vznikla v roce 1959. Zakladatelem byl Kenneth Calkins, který se při protestech CNVA proti jadernému zbrojení na testovací základně v Cheyenne, Wyoming lehl na silnici pod nákladní automobil a utrpěl zlomeninu pánve. SPU úzce spolupracovala se SANE i SDS a v roce 1961 uspořádala protest před Bílým Domem proti obnovení jaderného testování. V celém spektru protivačného odporu přispívalo velké množství skupin, které často vydržely jen krátký čas nebo se mezi sebou roztrhaly, a tudíž jim chyběly názvy. Jejich výčet zde, by celou, již tak komplikovanou, situaci znehlednil.

---

¹⁷ Student Nonviolent Coordinating Committee.

¹⁸ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 42.

¹⁹ Sit-in je forma přímé nenásilné akce, kdy skupina lidí na protest obsadí prostor a tímto způsobem se dožaduje svých požadavků. Jeden z prvních sit-inů proběhl v roce 1958 v Oklahomě, kdy černotí aktivisté vešli do segregované restaurace a nebyli obslouženi. Následně seděli v restauraci tak dlouho a v takovém postavení, než se jim podařilo dosáhnout desegregace zařízením. Jízdy svobody, *Freedom Rides*, bylo cestování segregovanými dopravními prostředky. Podobnou taktikou jako u sit-inů chtěli dosáhnout zrušení pravidla šoddení ale rovnocenní, které mělo od sebe oddělovat rasy v nejrozličnějších prostorech. Obě strategie přinesly postupem času kýžený úspěch.

²⁰ Černošské politické hnutí v 60. a 70. letech zdurazňující černou hrdost a vytvoření černých kulturních a politických institucí.

²¹ Student Peace Union.

2. Bod zlomu ó operace Rolling Thunder

2.1. Situace v jihovýchodní Asii

Po skon ení druhé sv tové války byla Francouzská Indo ína navracena pod francouzskou koloniální správu. Na území v–ak v roce 1941 vznikl Viet Minh, komunistické národodn -osvobozenecké hnutí. Ten nejd íve bojoval proti japonským okupant m a po jejich odchodu obrátil svou pozornost na vyman ní se z podru í francouzské nadvlády. Zpo átku Francie preferovala osam lý boj s Viet Minhem, av–ak zvy–ující se náklady a tristní situace na boji–ti ji p inutila poohlédnout se po spojenci. USA zpo átku nejevily o oblast p íli–ný zájem, v jejich zorném poli lefela Evropa. Situace doznala zm ny po sérii událostí, které zásadn zamíchaly mocenským postavením v regionu. Pád íny do komunistických rukou a uznání Ho í Minovy vlády práv ínskou Lidovou republikou a Sov tským svazem vedla ke znepokojení, fe by se komunismus mohl –ít dál po regionu. Tzv. teorie domina p edpokládala, fe jakmile padne do rukou komunist ína, budou následovat Korea, Vietnam a Laos a poté dal–í státy regionu. Teorie p vodn koncipovaná pro Evropu na–la své uplatn ní v jihovýchodní Asii. Zahrani ní politiku Spojených stát v roce 1950 ur íla zpráva Národní bezpe nostní rady NSC 68, která pojednávala o nutnosti bránit demokratický systém po celém sv t i silou. Tento d leflitý dokument p edznamenal americkou zahrani ní politiku na dvacet let dop edu. V d sledku t chto událostí poskytly USA Francii finan ní a materiální pomoc. Francie bojovala dal–í dlouhé ty i roky, nefl byla okolnostmi donucena se z Vietnamu stáhnout. Ekonomicky se válka stávala neúnosnou, podpora domácího obyvatelstva v roce 1954 dosahovala 8%²² a po katastrof u Dien Bien Phu ufl bylo jasné, fe vojenského vít zství nem fe být dosafleno. fienevské dohody, které rozd lily oblast na dva Vietnamské státy, ukon ily francouzské angaflmá v jihovýchodní Asii. Severní Vietnam byl pod komunistickou vládou Ho í Mina, zatímco Jiflní byl pod vládou antikomunisty Ngo Din Diema a jeho rodiny. Spojené státy politicky i ekonomicky podporovaly Diem v reflim, a koli o jeho demokrati nosti panovaly velké pochyby. V íjnu 1955 prob hlo referendum Vietnamské republiky na post prezidenta. Diem zvít zil s 98% hlas , p í emfl v Saigonu získal 605 tisíc hlas od 405 tisíc registrovaných volí .²³ Ameri ané o manipulaci s hlasy v d li, p esto v dce se silným protikomunistickým smý–lením byl pro n d leflit j–í. A koli Diem v pr b hu asu vládl ím dál tím více autoritá sky a nezavád l demokratické reformy,

²² Marc Frey, *D jiny vietnamské války*, (Litomy–l: Paseka, 2003), 25.

²³ Frey, *D jiny vietnamské války*, 38.

Američané ho potřebovali. Reflím si svou brutalitou nadlalu nepátel a odpor v adách studentů, buddhistickým mnichů a i v ásti armády. P i velkých demonstracích na narozeniny Buddha 8. května na ídil Diem svým jednotkám dav rozehnat st elbou a incident skon il devíti mrtvými. O dva m síce pozd ji, 11. ervna, se na protest proti reflimu upálil v Saigonu buddhistický mnich a zpráva o tom zp sobila v USA –ok. Za dal-í dva m síce spáchal sebevrafdu stejným zp sobem druhý mnich. Kennedyho administrativa ufl nehodlala dál podporovat Diem v reflim, a proto nezasáhla proti podzimnímu armádnímu pu i, kdy byl Diem svrflen a spolu se svým bratrem Nhuem zast elen.

Kdyfl nastoupil John Fitzgerald Kennedy jako 35. prezident do svého ú adu, ítal po et amerických poradců ve Vietnamu n kolika stovek. V otázce vietnamské politiky se rozhodl ídit návrhy tzv. Taylor-Rostowovy zprávy z listopadu 1961. Zprávu sestavil generál Maxwell Taylor, pozd j-í ná elník Sboru ná elníků a velvyslanec ve Vietnamu, a Walter Rostow, zástupce poradce pro národní bezpečnost a pozd j-í poradce pro národní bezpečnost prezidenta Johnsona. Dokument navrhoval výrazn zvý-ít počet civilních i vojenských poradců v zemi a také v t-í mnofství speciálních jednotek. Dále prosazoval více p ímého zapojení americké armády a poskytnutí helikoptér s americkými piloty jihovietnamské armád .²⁴ Tato doporu ení z roku 1961, kdy se konflikt vedl na nízké úrovni násilí, výrazn posunul protipovstalecké taflení proti Vietkongu²⁵ k standardní válce s využitím ve-keré vojenské techniky s velkým ni ívým potenciálem, jako d lost electvo a bombardovací letectvo.²⁶ Kritika návrhu nep ícházela jen od n kterých senátorů, ale také z akademických pozic. Hans Morgenthau, v N mecku narozený teoretik mezinárodních vztahů a zastánce politického realismu, varoval prezidenta, fle pokud Amerika nebude pofladovat na Diemov reflimu politické reformy a prosazovat mezinárodní urovnání situace, má namí eno k dal-í válce šKorejského typu, která m fle trvat deset let a nenabídne více nefl pat a domácí frustraci.²⁷ Kennedy v-ak kritiku nevzal v potaz a návrh p íjal. Jak se ukázalo pozd ji, p íjetí návrhu p edznamovalo budoucí vývoj a hlasy kritiků do zna né míry odhadly, kam se bude situace ubírat. Kennedy, který byl zavrafd n ve stejném m síci jako Diem, tedy v listopadu 1963, tak skon il své prezidentské p sobení d íve, nefl mohl svou politiku dotáhnout do konce.

---

²⁴ Townsend Hoopes, *The Limits of Intervention: How Vietnam policy was made ó and revered ó during the Johnson administration*, (New York: W. W. Norton & Company, 1987), 23.

²⁵ Národní Fronta za osvobození Jižního Vietnamu, National Front for the Liberation of South Vietnam. Ozna ovaná téfl zkratkou NLF.

²⁶ Townsend Hoopes, *The Limits of Intervention*, 23.

²⁷ Hans Morgenthau, „Vietnam-Another Korea?“ *Commentary* 33 (květen, 1962), 374. Citováno z: DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 84.

Pesto, za dobu jeho prezidentského působení stoupl počet amerických poradců a příslušníků armády na 16 tisíc. Tento počet do konce roku 1964 narostl na 21 tisíc.²⁸

Se smrtí JFK se dostal na post prezidenta trochu nečekaně Lyndon Baines Johnson. Jakožto prezident, který nebyl zvolen, se rozhodl zachovat stejnou zahraniční-politickou linii jako jeho předchůdce. Zásadní zvrat ve Vietnamské otázce přišel v srpnu 1964 v podobě Tonkinského incidentu. 2. srpna se střetl americký torpédoborec *USS Maddox* se dvěma torpédovými čluny severovietnamské armády. O dva dny později se měl, opět ve stejném zálivu, spolu s torpédoborcem *USS Turner Joy*, opět střetnout se severovietnamským námořnictvem.²⁹ Výsledkem střetu bylo lehké poškození amerického torpédoborce a střelná a flakobrana na luncích Severního Vietnamu, včetně několika padlých a raněných. V reakci na tyto události přijal Kongres tzv. Tonkinskou rezoluci, která oprávnila prezidenta k použití konvenčních bojových sil v jihovýchodní Asii. Rezoluce byla přijata ve Sněmovně jednohlasně³⁰ a v Senátu hlasovali proti jen dva senátoři, Wayne Morse a Ernest Gruening. Největší obavy vzbuzovala formulace umožňující prezidentovi, aby šel nutná opatření k odvetě za útoky a k zabránění další agresi. Prezident mohl také využít švech nutných opatření, včetně použití ozbrojených sil.³¹ Johnson tím získal velké pravomoci, což u některých kongresmanů vzbuzovalo strach. Podle průzkumu veřejného mínění 72% Američanů podporovalo Johnsonovo řešení Vietnamské otázky a plných 85% schvalovalo vzdušné nálety na Severní Vietnam.³² Na bojiště nabývaly aktivity Vietkongu na intenzitě a stejně tak odpovídajících jihovietnamských ozbrojených sil. 7. února 1965 byla vrtulníková základna v Pleiku ostřelována z minometů a prezident, přes protesty některých senátorů a dokonce viceprezidenta Humphreyho, jako odvetu nařídil spustit operaci Flaming Dart (Hořící tůň). V rámci operace bombardovala americká letadla cíle v Severním Vietnamu, kde se nacházely základny Vietkongu, který byl severovietnamským reffimem podporován.³³ Na Hořící tůň navázala operace Rolling Thunder (Dunící Hrom), tedy čtyřměsíční kampaň celoplošného bombardování Severního Vietnamu. Masivní zapojení letectva přineslo potěbu

²⁸ Townsend Hoopes, *The Limits of Intervention*, 24.

²⁹ Celý incident v Tonkinském zálivu vyvolává řadu otázek. Objevila se protichůdná a často nepodložená tvrzení a úřad ze strany armády, politiků i historiků zabývajících se tímto problémem. Na tomto místě nebudu hodnotit pravdivost argumentů a tvrzení zúčastněných stran. Incident beru jako spouštěcí událost k přijetí Tonkinské rezoluce, která znamenala zásadní změnu v politice americké přítomnosti ve Vietnamu.

³⁰ Jediný nesouhlasný hlas Eugena Silera z Kentucky, který nebyl přítomen, ale nesouhlasil, byl vyjádřen za jeden souhlasný hlas.

³¹ Lucie Hlavatá et al., *Díviny Vietnamu*, (Praha: NLN, 2008), 213.

³² James Kirkpatrick Davis, *Assault on the Left: The FBI and the Sixties Movement*, (Westport: Greenwood Press, 1997), 27.

³³ Během akce byla bombardována i Hanoj, kde byl ve stejné době návštěv v sovětský ministerský předseda Alexej Kosygin. Díky této shodě náhod, poskytl Sovětský svaz, který se do té doby v konfliktu příliš neangažoval, Severnímu Vietnamu výraznou ekonomickou a materiální pomoc.

ochrany leteckých základen a velitel amerických vojsk ve Vietnamu generál William Westmoreland proto vyslal dvě jednotky námořní pěchoty. Tímto způsobem se do Vietnamu dostaly první americké, list bojové, pozemní jednotky a konflikt tak vstoupil do nové fáze.

2.2. Tonkin a prezidentské volby

Až do jara 1963 získával Vietnam pramalou pozornost. Politici, média i veřejnost obecně v novali v zahraničních politických otázkách pozornost jiným částem světa, jako Kubu nebo Berlínu. Přesto se objevili kritici řešení vietnamského problému. Pár politiků jako Mike Mansfield, akademici jako Hans Morgenthau, flurnalisté jako Walter Lippman, radikální pacifisté jako A. J. Muste, socialisté jako Norman Thomas, černošští vůdci jako Bayard Rustin, různé mírové organizace jako WILPF³⁴ a SDS a dále duchovní a levicoví intelektuálové. Ačkoli v názorech vyhraněná, byla tato směs lidí a názorů příliš rozptýlená a roztroušená, nebyla aby se v tomto momentu dala nazvat hnutím.

Spříbývajícím směrem se linie opozice začaly vyjasňovat. Na podzim roku 1963 podnikla partnerka Ngo Din Diema Tran Le Xuan, známá jako Madame Nhu, návštěvu po Spojených státech. Nhu ztleskala antikomunistický režim svého partnera a proslula svým výrokem na adresu buddhistických sebevrahů, že jsou jako barbecue.³⁵ Její návštěva byla na jedné straně provázena tichými protesty na univerzitách v Ann Arboru a Chicagu, na druhé straně se do kalifornického příměstí republikánské veřejnosti v Los Angeles. Protesty, které byly probíhaly na dalších univerzitách, byly zmařeny místním nepřátelstvím k mírovým aktivistům.³⁶ Spříbýváním Lyndona B. Johnsona vládní změna v americkém kursu nenastala a disentuující proud pokračoval ve vývoji směrem k celospolečenskému hnutí. Jihl zárodky vykazovaly vlastnosti, které přetrvaly až do konce, tedy absenci celonárodního vedení a jednotné organizace. Tento fakt znamenal výhodu pružnosti a odolnosti vůči útokům a kritice zvenčí. Na druhou stranu však ztleskala koordinaci společného postupu a jihl odpočátku způsoboval ideové rozepě mezi jednotlivými skupinami. Ačkoli si veřejnost přálila zastavit válku v co nejdříve době, ve způsobu provedení vznikl hned z jara 1964 ostrý spor, který trval dalších pět let. Radikální menšina volala po okamžitém stažení všech Američanů z Vietnamu, bez ohledu na možná následky. Naproti tomu veřejnost protivaletně odpovídala cestu z války, s ohledem na americké závazky v regionu, jakožto hráz proti čínské expanzi, v mezinárodním jednání a urovnání situace pod dohledem veřejnosti různých stran.

³⁴ Women's International League for Peace and Freedom, Mezinárodní fienská Liga pro Mír a Svobodu.

³⁵ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 91.

³⁶ SPU Records: Chapel Hill SPU to National Office SPU, 9. září 1963, slofka 3, krabice 2, SHSW. Citováno z: DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 91.

Argumentovala tím, že okamžitá stažení by znamenalo ponechání celé země napospas Vietkongu a komunistům ze Severu a vedlo k velkému krveprolití.³⁷ Názorové rozpory se projeví i v nadcházející prezidentské volbě. Bylo jasné, že válce nejspíše z Republikánské strany, Barryho Goldwatera a Richarda Nixona nepodpojí, ale v názoru na Johnsona panovaly velké rozdíly. V nadcházející volbě byla pozice mnohých zastánců neudržitelná. Na jedné straně Johnson navštívil po čtyřech amerických vojácích ve Vietnamu, na druhou stranu zosoboval postup omezenou silou, oproti jasnému válečníkovi Goldwaterovi. V hlasný pediatr a mírový aktivista doktor Benjamin Spock vedl ad hoc Komisi Vědy a Inženýrství pro Johnsona-Humphreyho. Dokonce i někteří příznivci Nové Levice s částí SDS podpořili Johnsonovu kandidaturu. S americkým středem a levicí za zády vyhrál LBJ volby s výrazným náskokem.³⁸

V květnu, tedy ještě před zvolením Johnsona a Tonkinskou rezolucí, proběhla významná demonstrace na Den ozbrojených sil. SPU, CNVA a další organizace uspořádaly protest proti odvození do armády a dvanáct muflů spálilo své povolávací rozkazy. Tím započali další metody vyjádření nesouhlasu a občanské neposlušnosti. O rok později byl vydán zákon zakazující nesení povolávacích rozkazů pod trestem odnětí svobody. 19. prosince byla svolána demonstrace na okamžitou ukončení války. Dva tisíce lidí v devíti městech vyslechly projevy známých figur A. J. Musty a Normana Thomase a poslechly hru Joan Baez, která se stala jednou z ústředních podporujících stažení vojsk. SDS oznámila, že v prvním roce proběhne Velikonoční mírový pochod navazující na každoroční pochody za jaderné odzbrojení, známé z Velké Británie. SDS odmítla udělat pochod exkluzivní pouze pro vybrané skupiny dle politického zaměření. Mezi liberály a radikály se rozhořel spor o výlučnost účastí na protiválečných pochodech a demonstracích. Míroví liberálové jako Norman Thomas byli pobouřeni účastí komunistů na pochodu a pochod bojkotovali. Tvrdili, že účast komunistů poskytne municí pro kritiku protiválečného hnutí zprava, že se hnutí zajímá více o vítězství komunismu, než o mír.³⁹ Tato kritika nebyla neopodstatněná, a to (i v pozdějších letech) mohly demonstrace vyznít jako manifestace komunistů hlásících se k marxismu, Sovetskému svazu a NLF, a kolivětina účastníků tento postoj nesdílěla a odmítala. Co dále kodilo protiválečnému poselství, byl stereotypní obraz demonstranta a aktivisty, který si vytvořila většina americké společnosti. Typický demonstrant byl dlouhovlasý hippie v roztrhaném oblečení, kouřící marihuanu na veřejnosti, který obhajoval

---

³⁷ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 97 a 98.

³⁸ Tamtéž, 99.

³⁹ Tamtéž, 111.

volnou lásku a pro autority neml nic neř pohrdání.⁴⁰ Stejn jako v t-ina ú astník pochod a demonstrací nebyli komunisté, tak nebyli ani hippies. Jenom tak z velké ásti vypadali. Velký podíl na tomto způsobu portrétování ml televize, nebo se ásto zam ovala na nejbizarn j-í a nejblázniv j-í ú astníky. Pro hnutí jako pro celek to znamenalo odcizení a nep átelství velké ásti obyvatel st ední t ídy, kte í jen z tohoto d vodu podporovali vládní politiku.

2.3. Teach-ins

Do roku 1965 vstoupil ne zcela vykrystalizovaný proud opozi ník a disident . A koli je-t nedotvo ené, jifl nyní bylo hnutí zmítáno ideologickými, osobními a politickými spory. Po spu-t ní operace Rolling Thunder a vylod ní prvních jednotek námo ní p choty v Da Nangu se rozho ely první pozemní boje. Do té doby jen vzdu-ná válka tak získala i pozemní rozm r. V reakci na tuto prudkou eskalaci vypukly spontánní protesty po celé zemi. V drtivé v t-in m ly demonstrace lokální význam a ú ast nep evy-ovala n kolik set lidí. P esto jifl 16. b ezna zaznamenal odpor první ob . Osmdesát dva let stará kvakerka a lenka WILPF Alice Herz se polila benzínem a zapálila na ulici v Detroitu, jakoflto ultimativní fázi protestu po vzoru buddhistických mnich . N kolik dní poté, co zem ela v nemocnici, uspo ádali studenti univerzity v Ann Arboru první teach-in. Inspirována obdobnými svépomocnými akcemi z dob hnutí za ob anská práva, zorganizovala SDS ve spolupráci s n kterými akademiky diskusní fórum o americké vále né politice. Michiganský teach-in p edznamenal mnoho následující akcí podobného typu. Na teach-ins studenti diskutovali o válce, kultu e a Vietnamské historii s podobn smý-lejícími akademiky a experty, pov t-inou levicového raření. B hem týdne zasáhly akce na t i desítky univerzit, na kterých se shromářdily tisíce student . Ne vřdy v-ak protivále né akce vzbudily souhlas. Kdyfl na za átku února t icet protestujících na Kentské Státní univerzit odsoudilo americkou vzdu-nou intervenci, byli rozehnáni rozzu eným davem sto padesáti provále ných student .⁴¹ Po celou dobu trvání Vietnamské války poskytovaly univerzity velkou ást aktivist mírového hnutí. A koli na kampusech nebylo v t-inou více neř 5 ařl 10% studentstva považováno za aktivisty, protivále né hnutí bylo nejsiln j-í na elitních -kolách, jako byly Harvard, Columbia, Michigan a Berkeley.⁴² Národní teach-in 15. kv tna p ená-ela televize a rádio. V akademické debat vystoupili jak zástupci provládní politiky (Zbigniew Brzezinski, Walt Rostow), tak její kritici (Hans Morgenthau, Bernard Fall). Z ejm nejv t-í teach-in, co se po tu p ítomných ú astník tý e, prob hl koncem

⁴⁰ David L. Anderson, *Columbia History of the Vietnam War*, (New York: Columbia University Press, 2010), 341.

⁴¹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 108.

⁴² Anderson, *Columbia History of the Vietnam War*, 338.

května na univerzitě v Berkeley, organizovaný Vietnam Day Committee (VDC) v elese s Jerry Rubinem. Pozváni byli i zástupci State Departmentu, avšak ti na poslední chvíli svou ústřední roli opouštěli. Teach-in se tak s absencí druhé strany proměnil ve velký protest a názorovou manifestaci protiválečných odporců, jak to ostatně Rubin plánoval. Představoval si revoluci jako šidivadlo v ulicích, karneval bez násilí, který by obsáhl vážné řečníky, ale i komedianty, mimy a zpěváky.⁴³ Z celé plejády prominentních osobností protiválečného odporu vystoupili s projevy například Benjamin Spock, Norman Thomas, spisovatel Norman Mailer i Mario Savio, který o rok dříve na stejné univerzitě založil Hnutí za Svobodný projev⁴⁴, které usilovalo o svobodné vyjádření názoru na akademické půdě, což se mu podařilo dosáhnout. Teach-ins pokračovaly po celou dobu protestu, nicméně největší rozkvět zažily právě v roce 1965.

2.4. Oheň v ulicích

Velikonoční pochod 17. dubna zaznamenal, co se navíc vlností týče, ohromný úspěch. Přes dvacet tisíc účastníků pochodovalo ve Washingtonu za ukončení bojů v nejvtěším mírovém pochodu v historii Spojených států. Na shromáždění vystoupil mimo jiných i tehdejší editel SDS Paul Potter, jakofito po adatel, a sklídl ohromný potlesk s výzvou o zastavení války švytvo ením hnutí.⁴⁵ Co tím p esně m l na mysli, však nebylo v bec jasné. Co ovšem jasné bylo, byl fakt, že na ja e 1965 měla SDS jedine nou možnost stát se hlavním motorem protiválečného hnutí a pod svou záštitou zkonsolidovat síly. Jenže SDS se rozhodla, že její hlavním posláním je práce doma, ne v zahrani í a část se domnívala, že válečný problém je jen do asný. editel Potter se domníval, že by SDS měla p enechat zahrani ní revoluce zahrani ním revolucioná m a zstat stranou studenoválečných sporů.⁴⁶ Těnce na vytvoření jednotné protiválečné koalice tak zmizela v nedohlednu.

Na tiskové konferenci p ená-ené televizí 28. ervence prezident Johnson oznámil, že po et voják ve Vietnamu bude navý-en ze 75 na 120 tisíc, ímfl odpov d l na volání generála Westmorelanda. Jako nejvýznamn jší protest byl pochod VDC ve spolupráci se flenskou organizací Women Strike for Peace do Oaklandského armádního terminálu, aby zastavili vlaky p ívářející nové rekruty. Zámrem bylo distribuovat letáky mezi brance a pouovat je o nemorálnosti války. Pochod sko il fiaskem, nebo policie byla p ípravena

---

⁴³ Klaus P. Fischer, *America in White, Black, and Gray: A History of the Stormy 1960s*, (Londýn: Continuum International Publishing, 2007), 192.

⁴⁴ Free Speech Movement.

⁴⁵ Todd Gitlin, *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage*, (New York: Bantam Books, 1987), 183.

⁴⁶ Gitlin, *The Sixties*, 187.

pr vod rozeznat silou a v dci usoudili, že ústup bude moudřejší. VDC se tak efektivně zdiskreditovala a téměř se rozpadla. Jerry Rubin také VDC opustil a vydal se hledat ještě divořejší zábavu a vzrušení a později se stal spoluzakladatelem Youth International Party⁴⁷ (Yippies).⁴⁸ V tina Ameri an v-ak nehledla na lokální demonstrace protivále ných aktivist , ale spí-e na nar stající cenu za amerikanizaci války. Do konce roku padlo na vále ném poli 1 350 amerických voják . P esto podle pr zkumu provedeném v polovin zá í, 67% obyvatelstva schvalovalo Johnsonovo ízení války.⁴⁹ V rámci Mezinárodních Dn Protestu spálil dvacetidvouletý mladík David Miller 15. íjna v New Yorku sv j povolávací rozkaz, ímfl se stal prvním otev eným odp rcem nového zákona ni ení dokument vydaných *Selective Service System*. V srpnu schválil Kongres zákon zakazující pálení povolávacích list , které se mezitím stalo metodou protivále ného odporu. Kdokoli kdo takto u inil, mohl být pokutován afl do vý-e deseti tisíc dolar a p t let odn tí svobody. Oponenti zákona tvrdili, že zákon poru-uje první dodatek Ústavy, tedy právo na svobodu projevu. V p ípadu *USA v. OßBrian*, vynesl Nejvyší soud rozsudek v pom ru 7 ku 1, že zákon není v rozporu s prvním dodatkem, a tudífl je platný. P es zjevnou ilegálnost pálení povolávacích rozkaz , mnoho mladík tak inilo i nadále a jen malý zlomek z nich byl skute n obflalován a potrestán. Bohufl nez stalo jen u pálení papíru a 2. listopadu vzplála lidská pochode . Norman Morrison, dvaat iceti letý kvaker z Baltimoru, se odpoledne zapálil p ed Pentagonem, nedaleko kancelá e ministra obrany Roberta McNamary. Jako d vod uvedl lánek o francouzském kn flí z vietnamského venkova, který popisoval bombardování svých farník napalmem. V dopise své flen napsal: šV z, že t miluji, ale musím jednat za d ti z vesnice.õ Tento in byl uct n o ty i později v New Yorku, kdy se konalo dal-í ve ejné pálení povolávacích rozkaz . šGive Us Joy, Bomb Hanoiõ a šBurn Yourself, Not Your Cardsõ, volali stovky rozzlobených Newyor an .⁵⁰ Jejich agrese a vztek ohromila Rogera LaPorta, který nechápal hn v lidí, jenfl se sná-el na hlavy pacifist . Na protest proti tomu se 9. listopadu rozhodl upálit, tedy o týden později po Morrisonovi, p ed budovou OSN v New Yorku. Hr zné iny obou dvou p ítáhly pozornost k problému vyhýbání se odvod m.⁵¹ Systém odvod , vytvo ený *Selective Service*, m l v sob adu d r, d vod a výjimek, jak se

---

⁴⁷ Mezinárodní strana mládefle.

⁴⁸ Klaus P. Fischer, *America in White, Black, and Gray*, 193.

⁴⁹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 123.

⁵⁰ Taylor Branch, *At Canaan's Edge, America in the King Years 1965 ó 68*, (New York: Simon & Schuster, 2007), 361.

⁵¹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 130.

vyhnout odvodu. Výsledkem bylo, že nepomrhnou více byli odvážnější mladíci z nižší střední a dolní třídy, což se nelíbilo těm, kterým se zdálo, že je systém diskriminuje.⁵²

Dlefitou listopadovou akcí byl pochod na Washington, primárně organizovaný SANE, ke kterému se připojili další významní intelektelé jako SDS, nebo manifestka Martina Luthera Kinga Coretta Scott King. Došlo tak k propojení více proudů mírového hnutí v podobě Coretty S. King bylo zastoupeno i hnutí za občanská práva, což předznamenalo budoucí spolupráci obou aktérů. Akce byla tedy nejen významná početně, okolo 30 tisíc, ale i faktem, že se rozhádané hnutí alespoň na chvíli udobřilo a bylo schopno překonat vzájemné bariéry. A když se ozývaly nesouhlasné hlasy, jak z tábora umírněných liberálů, tak od radikálů, pochod nakonec proběhl úspěšně a bez větších excesů.⁵³ Ve stejný den ohlásil prezident Johnson další navýšení počtu amerických vojáků, kteří budou posláni na vietnamské bojiště. Na které i protiváleční odpůrci si začali uvědomovat, že jejich činnost posílá mnoho lidí do náruče vlády. Jejich vlastní rozhádanost, jestli se stáhnout okamžitě nebo tláčit nepřítele k vyjednávání, obě strany násilnosti na demonstracích a televizní záběry barevných hippies, budily v oběhových Američanech různé dojmy. Švédská vláda nás nepotlačovat, pokud je chytrá místo toho nás vyufflíje, uvedl jeden z organizátorů.⁵⁴ I když se tak stávalo, že jen z důvodu, že neměli rádi protiválečné aktivisty, podporovali občanské vládní kroky. Pořádaly se pochody a demonstrace na podporu vlády a její politiky. Občanské posílali tuny dopisů a dárků bojujícím vojákům, vysokoškolské studenti po tisících podepisovali petice na podporu bojujících a modlili se na bohoslužbách za životy vojáků. Výsledky průzkumu ve stejném měsíci ukázala, že 71% respondentů schvaluje vládní rozhodnutí vytrvat a nadále bojovat.⁵⁵ Přesto se dal z pohledu protiválečných aktivistů hodnotit rok 1965 jako pozitivní. Ukázaly se základní předpoklady a jevy, tedy politická a ideologická rozhádanost a neschopnost určit jednoho v dce, a to mohla být SDS nebo SANE. A když do obecného povědomí vstoupilo hnutí jako revoluční a téměř obrazoborecké, malá část populace v něm viděla krok kupředu. Hnutí se plně etablovalo ve veřejném životě a doufalo, že v následujícím období se posune z okraje společnosti a rozšíří se více směrem ke středě. Stoupavá tendence slibovala rozšíření zatím slabého politického základny lenstva a sympatizantů. Tato naděje se ukázala jako pravdivá a skutečně spolu s ním rostla i politická síla.

---

⁵² David S. Surrey, *Choice of Conscience: Vietnam Era Military and Draft Resisters in Canada*, (New York: Praeger, 1982), 40.

⁵³ Pár provokatérů volalo později hojně užívanou v tu: „Hey, hey LBJ, how many kids did you kill today?“

⁵⁴ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 137.

⁵⁵ Tamtéž.

2.5. Protest v politice a duchovenstvu

V první polovině roku 1966 se začala ukazovat řada opozičního hnutí. Základna nového společenského proudu byla poměrně široce rozkroena. Od univerzitních kampusů, přes novináře a intelektuály až po byznysmeny a úředníky. Nově do této směsi přibyly dva elementy, otevřená opozice u politické elity a liberálně smýšlející duchovenstvo. Nutno podotknout, že v obou případech v obou případech šlo o historie disentu před rok 1966, ale na jeho začátku se zdál hlas obou skupin slyšet silněji, než kdy dříve. Po skončení několika dnů protestů bombardování, fládalo sedmdesát šest poslanců a patnáct senátorů k jejímu prodloužení v naději, že přivede Vietkong a Severní Vietnam k vyjednávacímu stolu. Senátor Mike Mansfield, kritik vietnamské politiky již od roku 1963, byl ve své zprávě pro Bílý Dům ostře kritický k jeho postupu.⁵⁶ Rovněž probíhala stídání na postu poradce pro národní bezpečnost. Známého propagátora a zastávce eskalace McGeorge Bundyho vystoupil Walt Rostow, spoluautor přelomové zprávy o stavu Vietnamu z dob Kennedyho. Asi nejpevněji ji znala kritika z úst otce strategie zadržování George Kennana. Ten na slyšení Senátního zahraničního výboru, kterému po dlouhá léta předsedal William Fulbright, prohlásil, že Vietnam nemá ze strategického hlediska pro Spojené státy žádný význam. Ani Fulbright ani Kennan nebyli žádní pacifisté, nicméně z hlediska realpolitiky bylo pro národní bezpečnost americké angažmá pouze v Evropě a Japonsku a ne v jihovýchodní Asii.⁵⁷ Kennan je to před slyšením rovněž uvedl, že další eskalace bojů by mohly do konfliktu zatáhnout přímo i ěnu. Druhým hlasem, který se poprvé výrazně zapojil do protiválečné opozice bylo liberální duchovenstvo. Jako ústřední postava tohoto uskupení vystupoval William Sloane Coffin, dlouholetý kaplan univerzity Yale, spoluzakladatel Klubu Znepokojených Vietnamem⁵⁸ (CALC). Na počátku 60. let organizoval jízdy svobody a byl přitom několikrát zatčen. V roce 1966 získal morální autoritu, pro kterou bylo z duchovních pozic nemohlo přijmout vraždění ve Vietnamu. Když o rok později nabralo sílu hromadné pálení povolávacích rozkazů, postavil se s několika kolegy za mladé pále. V domě se tak vystavili možnosti zatčení a uvěznění dle zákona o zákazu nesení dokumentů vydaných *Selective Service System*.⁵⁹ Dalším důležitým faktem bylo, že aktivity CALC nebyly omezeny pouze v okruhu křesťanů, ale na jejím chodu se podíleli i lidé. Lidé ostatní byli v řadách protestujících podporou zastoupeni nejvíce v poměru k ostatním věřícím. V boji o americký

⁵⁶ Tamtéž, 142.

⁵⁷ Marc Frey, *Dějiny vietnamské války*, 38.

⁵⁸ Clergy and Laity Concerned about Vietnam.

⁵⁹ Warren Goldstein, „Crisis of Conscience,“ *YALE Alumni Magazine* 3 (2004), http://www.yalealumnimagazine.com/issues/2004_03/coffin.html (poslední přístup 10. května, 2012).

politický střed hrála duchovní komponenta nezamítenou úlohu, nebo kněží a duchovním lidem snáze uvěřili a porozuměli, než radikálním pacifistům.

Na rok 1966 byly naplánovány volby do Kongresu. Disent chtěl využít této příležitosti a propojit vietnamské téma s politikou na volební úrovni. SANE na jaře spustila kampaň nazvanou *National Voters Peace Pledge Campaign*⁶⁰, která měla sloužit k shromáždění slibů obyvatel, kteří budou v nadcházejících volbách volit kandidáta, který je pro deeskalaci a vyjednávání. Snahou bylo získat své zástupce v Kongresu, kteří by podpořili protiválečnou snahu v politice. V květnu SANE oznámila, že vybrala 73 tisíc slibů a uspořádala demonstraci na stvrzení svého závazku změnit americkou politiku skrz volby. Akce se účastnilo liberální křídlo hnutí, asi 12 tisíc lidí přišlo vyjádřit svou podporu mírovým kandidátům ve volbách.⁶¹ Nutno dodat, že tento pokus o změnu klasickou cestou se zoufale minul únikem.

2.6. Násilí, napalm a nacismus

S rostoucí úzkostí a velikostí protiválečné opozice, rostl i odpor vůči ní. Velká část populace hledala na protestující jako na komunisty. To, že hnutí neustále obviňovalo z komunismu, jestliže Republikáni volebně s Barrym Goldwaterem se nelze divit, avšak i prezident Johnson se obával možnosti napojení na komunisty, které by, dle jeho mínění, posilovalo nepřítel v odhodlání dále bojovat. Již v roce 1965 zadal FBI volebně s Edgarem Hooverem úkol, aby prověřila možnost napojení Nové Levice na Komunistickou Stranu USA⁶² (CPUSA). Finální zpráva konstatovala, že CPUSA se skutečně pokoušela ovlivnit protiválečné aktivity, avšak byla neúspěšná.⁶³ Až kolik zpráv FBI, která měla informátory v příslušných organizacích, nepotvrzovaly komunistickou infiltraci, spousta lidí byly tyto informace buď neznámé, nebo je nezajímaly. Proti disentu demonstrantům se stupovaly násilí a nevrátnost. Proti pomrtnému pálení figuríny senátora Ernesta Grueninga (známého odpůrce války v Senátu), se kterým přišli proválet studenti v Ohio, nešlo nic moc namíchat. Když však byl ušit v New Yorku vyhozen ze zastání kvůli protiválečným postojům a v sídle Du Bois Club⁶⁴ v San Franciscu vybuchla nálož dynamitu, situace se přehřívala. V březnu byl vypálen kostel v Mississippi, krátce poté, co v něm bylo sloufeno mše za skončení války a v dubnu byly kanceláře VDC v Berkeley a SDS v Newarku

⁶⁰ Národní Kampaň za Sliby Hlasů Míru.

⁶¹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 148.

⁶² Communist Party USA.

⁶³ Davis, *Assault on the Left*, 31.

⁶⁴ W.E.B. DuBois Clubs of America byla mládežnická organizace sponzorovaná Komunistickou stranou.

vypleny a zni eny. Protivále ní aktivisté dostávali výhrufné dopisy a objevily se i fyzické útoky na jejich osoby. N kolik opozí n smý-lejících lidí bylo na ja e 1966 dokonce zabito.⁶⁵

Televizním divák , kterým byly denn ě p ená-eny obrázky z boji-t , nemohl uniknout jeden prvek amerického zbra ového arzenálu, napalm. Napalm se stal zvlá-tním symbolem války v džungli, kdy po napalmovém náletu zbyla jen oho elá zem. Protivále ná opozice se v rámci boje proti napalmu zam ěila na firmu Dow Chemicals, která jej v roce 1965 za ala pro armádu vyráb t.⁶⁶ Byly vytvo eny ad hoc komise a sdružení, které uspo ádaly protesty a petice za ukon ení výroby napalmu. Zajímavým protestem bylo i pouli ní divadlo, kdy skupina divadelník ťsahrála v New Yorku na ulici flivý obraz z Vánoc obsahující zakrvácenou d tskou panenku oho elou od napalmu, která m la p edstavovat Jeffí-e. Kdyfl se p edstavitelka Má í Magdalény pokusila polofit panenku na schody katedrály sv. Patrika, byla zat ena policistou v civilu za potulku. Dle reportéra *Village Voice* tak policie napomohla p edat poselství, že americký národ ztratil Jeffí-e.⁶⁷ Na univerzitách bylo b flné, že se na nich provád ěl nábor do armády. Vlára rovn ěl povolila i nábor práv ě do Dow Chemicals, což se stalo ter em kritiky zastánc ě míru. Ze sedmdesáti jedna demonstrací, které prob hly na vysokých -kolách v pr b hu ějna a listopadu 1967, dvacet sedm z nich bylo namí eno práv ě proti Dow Chemicals.⁶⁸ Kdyfl vedení Dow Chemicals odmítlo uposlechnout výzvy na zastavení, sd ěl jim socialista David McReynolds z WRL, že jejich argumenty na obranu výroby napalmu by klidn ě mohly být napsány n meckou firmou za druhé sv tové války vyráb ějící chemikálie pot ebné pro vyhlazovací tábory.⁶⁹ Srovnání s nacismem nebylo vyufito poprvé. Kdyfl do-ělo v roce 1964 v Berkeley ke spontánnímu sit-in p ed policejním autem, které m lo odvézt zat eného aktivistu za práva ěrnoch , student Mario Savio si zul boty a vy-plhal na st echu auta, aby vysv těl policejní postup. ťJsou to otcové od rodin, musejí vykonávat svou práci. Jako Adolf Eichmann.⁷⁰ Naráflel tím na knihu Hannah Arendtové *Eichmann v Jeruzelém . Zpráva o banalit ě zla*. V knize Arendtová dosp ěla k záv ru, že staflení do soukromí a slepé poslouchání p íkaz ě m že vést ke ztrát ě kritického my-ělení a zároveň k v domí vlastní nevinnosti a bezúhonnosti. Eichmann se v jeruzalémském procesu

---

⁶⁵ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 152.

⁶⁶ Firma nedodávala armád ě jen látky pot ebné k výrob ě napalmu, ale i nechvaln ě proslulý defoliant *Agent Orange*, který byl pouflíván pro odles ování p dy. U lidí vystavených p sobení této látky se projeily zdravotní následky. Látko se dostala do genetického fondu tamní populace a dodnes se rodí d tti s postifléním. *Agent Orange* tak p edstavuje pon kud temnou kapitolu amerického vále nictví.

⁶⁷ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 165.

⁶⁸ Kurlansky, 1968, 30.

⁶⁹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 154.

⁷⁰ Ingrid Gilcher ó Holteyová, *Hnutí 68 na Západ : Studentské Bou ě v USA a Západní Evrop ě*, (Praha: Vy-ehrad, 2004), 29.

hájil tím, že jen vykonával příkazy. Právě na nebezpečí slepého dodržování příkazů chtěl Savio upozornit a protiválečné hnutí chtělo právě toto poselství předat americké veřejnosti. Zjednodušeně chtělo říci, že nevěchno co vláda tvrdí a dále je správné.

2.7. Protesty a vzdorokultura

60. léta ve své barevnosti a mnohotvárnosti dala rovněž zrod novému kulturně-spoločenskému fenoménu, vzdorokultuře (někdy označovaná jako antikultura). Vzdorokultura kladla důraz na odmítání konzumních zvyků, nonkonformitu, osobnost jedince, ale zároveň i lidskou pospolitost. Její základy ležely v 50. letech v podobě beatniků a za stejné dílo lze označit *Kvílení* od Allana Ginsberga a román *Na cestě* Jacka Kerouaca. Byla rovněž důsledkem generacioního střetu mezi rodiči a jejich dětmi, které nezafily válku a měly zcela jiné vnímání světa. K hlavním projevům patřily užívání drog, hlavně LSD a marihuany, rocková muzika (The Beatles, Jefferson Airplane, Grateful Dead a mnoho dalších) a sexuální uvolnění. V roce 1965 vzniklo slovo hippie, které označovalo jedince, který se hlásil k vzdorokulturním hodnotám a novému životnímu stylu. K vzdorokultuře se často hlásili i mladí radikálně protiválečné hnutí a rockové kapely spolu s písničkáři často vystupovaly na shromážděních a demonstracích.⁷¹ Důležitým bodem pro celou antikulturní scénu byl projekt v roce 1967 nazvaný *Summer of Love*. Do kolébky hippies, San Francisca, konkrétně do čtvrti umlců a studentů Haight-Ashbury, se sjelo na sto tisíc lidí. Obrovské setkání mladých lidí lze považovat za sociální experiment alternativního stylu života. Komuny lidí zde mezi sebou sdíleli jídlo, myšlenky, probíhaly semináře, byla zřízena bezplatná zdravotnická klinika (která funguje dodnes) a samozřejmě byla celá nálada uvolněná drogami a svobodnou láskou. Paradoxně bylo léto 1967 velmi bouřlivé a nepokoje, často rasové, související jednak se špatnou ekonomickou situací a také s černým militantismem černých Panterů⁷², propukly v několika amerických městech.

2.8. Central park a Pentagon

V roce 1966 byl pro protiválečné hnutí zásadní případ tzv. Fort Hoodské Trojky. Trojice erství vycvičených vojáků odmítla své nasazení na vietnamské bojiště, považovala za nemorální a nezákonnou. Některé členové opozice, zvláště trockistická

⁷¹ Jako příklad lze uvést koncert The Fugs v červnu 1967 na demonstraci u Pentagonu.

⁷² Strana černých Panterů byla černá levicová revoluční organizace působící mezi léty 1966 až 1982. Její hlavní náplní byl černý nacionalismus a prosazování černých práv často pomocí násilí a nelegálních prostředků.

SWP⁷³, doufali, že myšlenky odporu pronikly do armády a také do nejbližší části populace (ze které byl jeden černoch a jeden Mexičan). Celá akce však skončila uvažnějším rebelantem a případ nevyvolal žádnou odezvu. Do roku 1967 vstoupilo hnutí, a kolik stále okrajové a politicky neúspěšné, jako etablovaný společenský proud. Nové organizace vznikaly každým týdnem v rámci širokého společenského spektra. Průzkum Gallupova úřadu naznačoval, že většina národa byla připravena na dlouhý boj s komunisty. Johnson v stylu vedení války však na začátku roku 1967 schvalovalo jen 39% lidí, zatímco 44% s prezidentem nesouhlasilo.⁷⁴ Třebaže se snažili vyvolat tuto společenskou náladu protiválečným hnutím, přece jen bylo stále marginální silou a většina obyvatelstva na něj pohlížela s despektem. V roce 1967 došlo také k významnému personálnímu propojení občanskoprávního a protiválečného hnutí. Martin Luther King spolu s Benjaminem Spockem vedli pochod pět tisíc lidí v Chicagu. Na shromáždění se objevila i hesla *Draft Beer, Not Boys*, *Would Napalm Convert You to Democracy?* King ve své řeči prohlásil, že válka je rouháním proti všemu, na čem Amerika stojí!⁷⁵ Ještě dříve jí a masivní jí byla však demonstrace 15. dubna. Organizace Spring Mobilization Committee to End the War in Vietnam, později přetřansformovaná do National Mobilization Committee to End the War in Vietnam⁷⁶ známá jí pod zkratkou MOBE, zorganizovala zatím největší protiválečnou akci. Na akci se dostavilo několik set tisíc lidí různých sociálních postavení a poodu. Od mladých studentů a hippies, přes vysokoškolské učitele, jeptičky, kněžny a bývalé veterány, rodiny s dětmi a indiány. Pro ně koho byla akce zpestřením volného dne, pro jiné setkání, kde mohli spálit své povolávací rozkazy a založit novou skupinu *The Resistance* zabývající se bojem s odvody⁷⁷. U každého pultíku vystoupilo mnoho známých osobností disentu, včetně Dellingera, Spocka a Kinga. Právě Kingovo vystoupení vyvolalo ostrou reakci médií, a ten musel čelit kritice, že se účastnil akce, kde se nosily vlajky Vietkongu, pářily povolávací lístky a dokonce i americká vlajka. Pro nositele Nobelovy ceny se zřejmě takového chování neslušelo.⁷⁸ Spálení americké vlajky však mělo daleko závažnější dopady, než se by mohlo na první pohled zdát. Strategie Johnsonovy administrativy označit všechny protestující jako radikály dostala další rozměr. Boj o názor politického stádu Ameriky se přenesl do roviny národních symbolů, konkrétně vlajky. Americká vlajka symbolizovala válečné úsilí a

⁷³ Socialist Workers Party, Socialistická a inická strana.

⁷⁴ *The Iraq-Vietnam Comparison*, Gallup, poslední přístup 12. května, 2012, <http://www.gallup.com/poll/11998/iraqvietnam-comparison.aspx>.

⁷⁵ Branch, *At Canaan's Edge*, 587.

⁷⁶ MOBE nebyla nová organizace, ale koalice protiválečných organizací.

⁷⁷ Allen, *Vietnam*, 117.

⁷⁸ Branch, *At Canaan's Edge*, 601.

patriotismus a často masově vlála na proválených demonstracích. V rozrůzném protiválelném hnutí se také objevovala, avšak ve stejném proudu byla často nesena i vlajka Vietkongu. Ojedinelé akty pálení americké vlajky, s nimiž často v tichu demonstrant nesouhlasila, vnášely do myslí Američanů pocit, že protiválelné hnutí je protiamerické a porušuje demokratické hodnoty jejich země. V létě 1967 prošel dolní komorou Kongresu zákon povyšující hanobení vlajky na federální zločin pod pokutou jednoho tisíce dolarů a jednoho roku odnětí svobody.⁷⁹ Na tomto příkladu je vidět jak vysoce si váží Američané svých národních symbolů a jak nelibě nesou jejich zneuctívání a zesměšlování.

V protiválelném hnutí se začínal prosazovat názor, že doba vysvětlování a petič pro je válka špatná, pominula. Bylo potřeba prosazovat svá stanoviska pomocí akcí. Více než kdy předtím byly na ulicích sloufeny bohoslufby, hráno pouliční divadlo s cílem šokovat kolemjdoucí hrůznými výjevy z války a v neposlední řadě také dvě osoby spáchaly sebevraždou upálením. V osamělém protestu zemřely dvě ženy, buddhistka Hiroko Hayashi a mírová aktivistka Florence Beaumontová. Koncem srpna ohlásila MOBE na 21. října celonárodní protest u Pentagonu zahrnující masový protest a občanskou neposlušnost. V oficiálním tiskovém prohlášení Jerry Rubin oznámil, že hodlá spolu s dalšími lidmi pomocí psychické síly zdvihnout budovu Pentagonu tři sta stop do vzduchu, kde bude levitovat.⁸⁰ Spolu s Abbie Hoffmanem později založili Youth International Party, která byla zamýšlena jako recesistická skupina, a která proslula svou vysokou teatrálností a antiautoritářstvím. Jako příklad, lze uvést jejich snahu prosadit na sjezdu Demokratické strany v Chicagu prase jménem Pigasus. A kolik se během demonstrace nepodařilo Pentagon zvednout, z Rubina a Hoffmana se staly televizní hvězdy. Oba dobře věděli, jak důležitou roli hrají média, zvláště pak televizní kamery a uměly jejich pozornost přitáhnout. Nicméně pentagonský pochod měl i svou válečnickou část. Pěsťtisíc lidí se účastnilo setkání u Lincolnova památníku a asi třetina z nich poté pochodovala k budově Pentagonu. Jako očekávání se vystředalo mnoho osob z oblasti jak protiválelného disentu, tak i spisovatelé Norman Mailer (který byl zatčen a celou akci popsal ve své novele *Armády noci*) a Robert Lowell i lingvista Noam Chomsky. Policie se na nápor demonstrantů řádně připravila a dokonce byla i povolána 82. výsadková divize. Ošetřitelé s policií se postarala skupina militantních studentů, kteří chtěli proniknout přímo do budovy Pentagonu, avšak byli zatlačeni zpět. Poté se po ústřední síly rozhodly celé shromáždění postupně vytlačovat. Protestující si povětšinou osvojili nenásilnou taktiku sezení (známou z dob boje za občanská práva), ale i rozhovory s mladíky v uniformách. Špekulovali a

⁷⁹ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 178.

⁸⁰ Allen, *Vietnam*, 118.

poj te k nám, ō a ſMilujeme vás, ō volali na strfke zákona. Dvky také kladly v nce z kv tin na nap aſen bajonety a p esv d ovaly vojáky o výhodách lsky p ed válkou.⁸¹ Akce skon la aſl druhý den, kdy se poslední zbytky protestujících, kte  p ed Pentagonem strávili noc v sitin, roze-li dom . Novinov reakce na demonstraci byli veskrze negativn, novin i obvinili  astníky z násilí, vulgarity a komunismu. Pr zkum ukázal, ſe t i tvrtiny Ameri an povaſlovalo demonstraci za ſakt zrady v  i hoch m ve Vietnamu, ō tedy zprávu severním Vietnamc m bojovat tvrd  ji. Celkov tak demonstrace u-kodila protivále nmu  elu.⁸²

---

⁸¹ Gitlin, *The Sixties*, 247.

⁸² DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 199.

3. 1968

3.1. Ofenzíva Tet a demokratické primárky

Když v létě 1967 vrchní velitel vojsk ve Vietnamu generál Westmoreland na před Kongresu prohlásil, že Amerika díky podpoře doma zvíťazí nad agresorem, posluchači nadšeně tleskali. Když však krátce po útoku 30. ledna, na vietnamský Nový rok, prohlásil, že se útok nepřítelský nezdařil a, že švédí sv tlo na konci tunelu, nikdo ufl netleskal.⁸³ Skutečně, útok Vietkongu na v t-ínu jihovietnamských center v etn Saigonu přiel neekan. Televizní pená-ené obrázky napadené americké ambasády v hlavním m st zp sobily mnoha lidem -ok. Jak je to možné, ptali se mnozí, když vyhráváme? Nutno íci, že z vojenského hlediska skončila operace nezdarem a ztráty Vietkongu se odhadují na ty icet tisíc padlých, z ehofl se afl do konce války nevzpamatoval.⁸⁴ V em však ofenzíva Tet jednozna n usp la, byl zájem americké veřejnosti. Afl do začátku roku 1968 stála v t-ína deník , rozhlasových a televizní stanic na stran prezidentovi administrativy.⁸⁵ S ofenzívou Tet však přiel obrat a z médií se začínaly na adresu vlády a generál sná-et kritické hlasy. Stanice CBS vyslala do zem Waltra Cronkita, reportéra proslulého svou objektivitou a nestranností, který ve své analýze situace prohlásil, že USA nevíť zí, a že válka uvázla na mrtvém bod .⁸⁶ Pro mistra obrany Roberta McNamara znamenala ofenzíva Tet dal-í d vod odstoupit ze své pozice. A koli byl jedním z hlavních architekt Vietnamské války, od roku 1967 začínal projevovat pochybnosti o její správnosti, av-ak lojalita k prezidentovi, kterou cítil, ho přim la vytrvat v pozici. Takto rozdvojený mezi osobním nesouhlasem s válkou vytrval afl do února 1968, kdy byl vyst ídán Clarkem Cliffordem a nastoupil na místo editel Sv tové Banky. Tet znamenala í snížení prezidentovy popularity a zvý-ila procento Ameri an , kte í nesouhlasili s jeho zp sobem vedení války. Nyní jen 32% populace prezidentovi ve vietnamské otázce d v ovalo.⁸⁷ Poslední b eznový den ve své e i prezident oznámil, že zastavuje ve-keré bombardování severn od 19. rovnob ílky, což otev elo mírová vyjednávání v Pa ífi a také oznámil, že stahuje svou kandidaturu na prezidenta⁸⁸. Pro protivále né hnutí představovalo toto prohlá-ení -anci, že by mohl být za demokratickou stranu nominován kandidát zastávající mírovou pozici, a ufl Eugene McCarthy nebo Robert

---

⁸³ Kurlansky, 1968, 72.

⁸⁴ Frey, *D jiny vietnamské války*, 132.

⁸⁵ Tamtéž, 120.

⁸⁶ Kurlansky, 1968, 82.

⁸⁷ "The Iraq-Vietnam Comparison."

⁸⁸ Hlavními d vody pro stažení kampan byly ofenzíva Tet, která vrhla na vládní tvrzení, že konec války je v dohledu -patné sv tlo a také kandidatura populárního Roberta Kennedyho.

Kennedy. 4. dubna byl zastelen Martin Luther King a zemřel. Zafila vlnu rasových nepokojů ve více než sto městech a výsledkem bylo čtyřicet mrtvých a pětistá zraněných.⁸⁹ V ten samý měsíc probíhala celonárodní studentská stávka a protiválečné demonstrace v New Yorku a Chicagu. V Chicagu pochodovalo na 65 tisíc lidí a část z nich se střetla v pouliční bitce s policií. O čtyři měsíce později se měly střety opakovat, tentokrát v nesrovnatelně větší míře. Když byl za útokem černošsky zastelen jeden ze dvou mírových kandidátů, Robert Kennedy, přiklonilo se umírněné křídlo disentu na stranu Eugena McCarthyho, jelikož druhý kandidát Hubert Humphrey byl známý zastáncem Johnsonovy vietnamské politiky, se kterým byly vyhlídky na mír mizivé.

MOBE, stoupenci McCarthyho, Yippies a další svolali na srpnový sjezd Demokratů obě demonstrace a slibovali několik stovek tisíc lidí. Ve skutečnosti v Chicagu bylo jen asi 10 tisíc lidí, z toho polovina ze samotného Chicaga. Strach z násilné konfrontace odradil řadu potenciálních účastníků, hlavně umírněných.⁹⁰ Svou práci odvedla také prohlášení starosty Richarda Daleyho, politika ze staré školy, který chtěl zachovat ve svém městě pořádek a demonstraci nepovolil, čímž přerušil půdu pro budoucí konfrontace. Na demonstranty nechal povolat 12 tisíc policistů, 5 tisíc vojáků a 6 tisíc příslušníků Národní gardy.⁹¹ Takovéto manévry jistě odradili mnoho dalších lidí, kteří měli v úmyslu Chicago navštívit. Yippies ohlásili, že uspořádají Festival života, přičemž sjezd považovali za ztělesnění smrti. Přijeli tak s ostatními protestovat proti válce a proti spolupráci Demokratické strany na ní. Jako jeden z bodů jejich programu bylo představení vlastního kandidáta na post prezidenta, prasete jménem Pigasus. Tato a jiné akce zesměšňující vládnou politiku přitáhly pozornost médií a v dci Hoffman s Rubinem dobře vedli jak ji využít ve svůj prospěch. Ještě než samotná akce začala, objevily se zprávy o invazi armád Varšavské smlouvy do Československa. Hoffman ihned srovnal přirovnal situaci v Chicagu v Praze a překlátil ho na *Czechago*. Ve městě se pohybovalo nebývale mnoho policistů, ostatní drát obepínající amfiteátr, kde se sjezd konal, a buldozery později použité proti demonstrujícím signalizovaly, že situace není v pořádku. Přesto však srovnávat Chicago s Prahou bylo lehce nadnesené. Demonstrace nabraly podobu obsazení Lincolnova parku v centru města protestujícími. Ve 23 hodin bylo nařízeno park opustit, nicméně dav v něm zůstal a policie jej začala vyklízet. Střety s demonstranty byly tvrdé a rychle se množila zranění na obou stranách. Policie dokonce zmlátila i novináře a monitorující celou akci a často jim rozbíjela fotoaparáty a kamery. Celkem čtyři dny vypadaly

---

⁸⁹ Alan Brinkley, *From 1968 and the Unraveling of Liberal America, to 1968: The World Transformed*, ed. Carole Fink, Philipp Gassert a Detlef Junker (Washington: Cambridge University Press, 1998), 224.

⁹⁰ Gilcherová Holteyová, *Hnutí 68 na Západě*, 92.

⁹¹ Kurlansky, *1968*, 310.

st ety tímto zp sobem. Poslední den, kdy m l být nominován Hubert Humphrey jako demokratický kandidát, dosáhly st ety vrcholu. Demonstranti se na protest proti tomu rozhodli pochodovat z Grantova parku, naproti hotelu Hiltonu, kde byli delegáti sjezdu ubytováni, afl k amfiteátru. Pochod v–ak nikdo nepovolil a policie se nechala snadno vyprovokovat a jala se dav za pomocí buldozer , obu–k a slzného plynu nemilosrdn pacifikovat. ást z demonstrujících byla natla ena k prosklené zdi hotelu a doslova propadla dovnit , kde ji mezi –okovanými hosty honila policie. Policie mlátila také reportéry, kte í celou akci natá eli, ehofl demonstranti vyuffili a skandovali v tu: šCelý sv t se dívá.š⁹² P esn o tomto Yippies snili. Hoffman pozd ji uvedl: šCht li jsme, aby si v televizi pod lali image. Tšo o naru–ení obrazu demokratické spole nosti, v nífl se vládne podle pravidel ó mírumilovn a ádn .š⁹³ A koli obrázky tvrdého st etu –okovaly celou Ameriku, plán Yippies se nezda il. Dle pr zkumu provedeném krátce po sjezdu, 71% lidí souhlasilo s oprávn ností policejních ochranných opat ení. 57% v ilo, fl policie poffila p im ené metody.⁹⁴ A koli si ty i dny pouli ních boj vyfládaly p es tisícovku, z toho 192 policist , ran ných, jak zázrakem nikdo nebyl zabit.⁹⁵ Podobn jako protest v íjnu 1967, popsal Norman Mailer sjezd Demokrat i Republikán v knize *Miami a obléhání Chicaga*.

3.2. Výhled

Výsledkem sjezdu Demokrat byl tedy provále ný kandidát Hubert Humphrey. Protivále né hnutí tak ztratilo –anci dostat sv j pofladavek na nejvy–ích pater politiky, nebo Nixon a Humphrey se v názoru na Vietnam p íli–neli–li. V nadcházející volb m l Nixon nad Humphreym podle pr zkum navrch. Poslední íjnový den, u inil kon ící Johnson pokus pomoci svému kolegovi vydáním rozkazu o ukon ení bombardování Severního Vietnamu, ve snaze p ilákat mírov orientované volí e. Po ty iceti ty ech m sících tak operace Rolling Thunder skon ila, anifl by dosáhla pofladovaného cíle. Ani to v–ak Humphreymu k vít zství nepomohlo, a koli v sou tu v–ech hlas prohrál o necelé procento, v sou tu hlas elektor utrp l drtivou poráfku. Druhý d sledek ukon ení Rolling Thunder bylo znovuobnovení pa ífských mírových rozhovor , av–ak ty se op t brzy zasekly na dohadech o tvaru stolu.

T ícátým sedmým prezidentem USA se tedy stal Richard M. Nixon a vyhlídka na mír se ztratila v nedohlednu. A koli se prosadila postupná vietnamizace konfliktu a sniflování po tu voják , ztráty byly stále vysoké. Protivále né hnutí se v roce 1968 transformovalo.

---

⁹² Tamtéfl, 318.

⁹³ Tamtéfl, 319.

⁹⁴ Brinkley, š1968 and the Unraveling off ,š 232.

⁹⁵ DeBenedetti a Chatfield, *An American Ordeal*, 228.

Události v Chicagu nepřitáhly americký mainstream na stranu zastánců konce války, spíše naopak. Na druhou stranu utvrdilo samotné protestující v přesvědčení o správnosti svého konání. Nastala fáze roztrpění a radikalizace. SDS, a kolik zafila nebyvalý přívlečen, se roztrpěla a radikální větve prosazovala propagaci násilím. Pod vedením Marka Rudda vznikla skupina *Weather Underground*, která na přelomu 60. a 70. let páchala bombové útoky na vládní budovy. Černošské hnutí se po ztrátě Martina L. Kinga, také roztrpělo a ještě více zradikalizovalo. To však neznamena, že by hnutí přestalo existovat. Naopak vyvíjelo činnost i nadále a s postupem času se mu podařilo získat více hlasů v Kongresu. V roce 1969 slavilo úspěch s Moratoriem na ukončení Vietnamské války, které proběhlo po celé zemi, nyní již s novým významným elementem, vietnamskými veterány. Prezident Nixon okomentoval Washingtonský pochod, kterého se zúčastnilo několik set tisíc lidí takto: „Te chápou, že na kampusech a i v národě existovala a existuje opozice k Vietnamské válce. Co se této aktivity týká, nebudu jí za žádných okolností ovlivňovat.“⁹⁶ Z tohoto prohlášení jasně vyplývá, že protesty i nadále nebylo dopřáno sluchu administrativy.

---

⁹⁶ „1969 Year in Review: War Protests,“ poslední přístup 13. května, 2012
http://www.upi.com/Audio/Year_in_Review/Events-of-1969/War-Protests/12303189849225-3/.

Záv r

Nesouhlas se zahrani ní politikou své vlády, který se objevil v americké spole nosti, byl nejmohutn j-í, jaký kdy Amerika zažila. Nutno v-ak dodat, že Amerika válku, jako byla ta Vietnamská, také nikdy p edtím nezažila. V porovnání s druhou sv tovou válkou, jejíž oprávn nost nebyla zpochyb ována, byla Vietnamská zpochyb ována v hojně mí e. Ko eny hnutí, které tak inilo, je t eba hledat jifl v 50. letech, u zastánc jaderného odzbrojení. Tito liberáln smý-lející lidé nijak nezpochyb ovali pot ebu boje proti komunismu, ale uv domovali si nebezpe í jaderných zbraní. Dal-í skupinou, která se stala základnou pro pozd j-í protivále né protesty, byli levicov lad ní studenti. Jejich hlavní organizací se stala SDS, vytvo ená k prosazování prv k participa ní demokracie vycházející z my-lenek Nové Levice. O vietnamské záleflitosti se zprvu nezajímala, ale po eskalaci války v roce 1965 se stalo téma Vietnamu jedním z hlavních bod její agendy. Spole n s protivále ným hnutím se vyvíjelo také hnutí za ob anská práva, i kdyfl jeho ko eny sahaly hluboko do 50. let. P esto v-ak m la hodn spole ného, jednak vycházela ze spole ných my-lenek rovnosti a spravedlnosti a rovn fl metody, které pouflívala k dosaflení svých pofladavk , byly asto obdobné. Mnoho pozd j-ích zastánc míru, p sobilo p edtím v adách ob anskoprávního hnutí a získalo v n m zku-enosti, které posléze vyuffilo. Dal-ími skupinami, které se zapojovaly do úsilí zastavit válku, byly liberáln nalad ní duchovní, feministické hnutí a v pr b hu války se p ipojila i skupina vietnamských veterán . Disent uvnit vládoucích kruh byl zpo átku nemyslitelný, ale postupem asu objevil i ten.

Stejn jako v roce 1965 eskalovala válka, tak i protivále ná opozice nabrala na síle. Nesouhlas se projevoval demonstracemi, pálením povolávacích rozkaz , po ádáním diskusí na n kterých univerzitách, peticemi, ale i sebeupálením. Co bylo naprosto zásadní pro kařdrou akci, kterou hnutí uspo ádalo, byla p ítomnost i nep ítomnost médií, nejlépe televize. Role televize a médií obecn se naprosto zásadn projevila v roce 1968, kdy reportáfl z ofenzívy Tet m ly dalekosáhlé dopady na americkou ve ejnost. V dcové protivále ného hnutí si toto uv domovali a snařfili se, s v t-ími i men-ími úsp chy, výmluvné síly obrazu a zvuku vyuffít. Na druhou stranu televize jejich v ci i -kodila, nebo na záb rech z demonstrací mohli Ameri ané vid t nejr zn j-í sm sici lidí, kte í se jim asto nezamlouvali. Vytvo řili si tak pok ivený obraz o podob protivále n smý-lejícího jedince. Navzdory v-eobecnému p esv d ení byl typickým p edstavitelem disentu b loch pocházející se st ední t ídy se silnými politickými a morálními pochybami o válce.

Při zkoumání a hodnocení protivále ného hnutí je třeba mít na paměti dvě zásadní skutečnosti. Za prvé, hnutí nebylo nijak centrálně řízené a nemělo ani společnou ideovou základnu, kromě požadavku na skončení bojů a i na způsobu jak válku ukončit se neshodlo. Umírněné a radikální křídlo mezi sebou vedlo spory o metodách odporu, zatímco jedni podporovali změnu v rámci zavedeného systému, druhí volali po nenásilné akci. Politicky se rozpínalo od umírněného liberalismu až k extrémnímu komunismu. V myšlenkově bohatém a roznorodém hnutí bylo velmi těžké se dohodnout na společném postupu a často tak akce jedné části zůstaly druhou částí nepodpořeny. Tento stav jakéhosi bezvládní významně ztížoval vzájemnou koordinaci, na druhou stranu však poměrně přesně vystihoval jednu vlastnost a to byla nedůvěra k autoritám. Druhý klíčový aspekt hnutí spočíval v jeho proporce v malém poměru k populaci Spojených států. Podle průzkumu časopisu *Fortune* na konci roku 1968 se jen asi 11% z celkového počtu 6,7 milióny studentů identifikovalo s Novou Levicí.⁹⁷ Studenti, kteří představovali hlavní nositele protestů, byli v rámci své sociální skupiny v menšině. Tento stav charakterizuje hnutí celkově. Přesobilo tak, z hlediska počtu, na okraji společnosti. Snažilo se pro svou věc získat americkou štičku v zahraničí, avšak v této snaze neuspělo. Jeho snaha ukončit válku do období 1968, kterou se tato práce věnuje, také selhala. Nutno dodat, že tohoto cíle nepodařilo dosáhnout ani v pozdějších letech. Věm však spočívá hlavní přínos a věm je hnutí dleflité je jeho společensko-kulturní odkaz. 60. léta celkově znamenala velký krok v zdokonalování občanské rovnostářské společnosti. Protivále né protesty představovaly dleflité pozadí, na kterém se společnost začala samoorganizovat mimo státní instituce. Společnými společenskými iniciativami nastolily společenskou diskusi o lidských právech, alternativním životním stylu, kultuře a ekologii. V protivietnamských protestech spatřuje dodnes celá řada pacifistických a protivále ných organizací svůj vzor.

---

⁹⁷ Davis, *Assault on the Left*, 100.

Summary

Although the antiwar opposition against the Vietnam war till 1968 strived very hard, it didn't succeed to achieve its main goal, stop the Vietnam war. Nor it wasn't successful after that. But the importance and value lie in its cultural and social legacy. In the sixties the American society made a big step in enhancing civil society and many like social rights, pacifism, ecology came to public discussion.

The very origins of antiwar movement can be traced to 1950s, when movement advocating nuclear disarmament came into being. The opponents of nuclear weapons, conscience of its annihilating potential, became one of the components, that later became involved in antiwar dissent. Another group of future antiwar dissenters came from students, influenced by the ideas of the New Left. Third main component was created by people involved in civil rights movement. These two movements (antiwar and civil rights) were partially covering themselves on intellectual, personal and methodical level. Later the antiwar opposition grew by other groups such as Vietnam veterans or some politicians. But up to 1968, these groups didn't bear much importance.

When assessing and examining the antiwar opposition, it is highly important to keep in mind two facts. Firstly, the antiwar movement wasn't one central managed organization. It was an amalgam of thoughts and ideas, politically spanned from moderate liberalism to extreme communism. Thus, it was very hard and sometimes impossible to agree within the movement itself. Also there were disputes between moderate and radical wings. Often the only denominator was a desire to end the bloodshed in Vietnam. Secondly, the opposition was always, considering number of sympathizers, on a social margin. Although demonstrations and marches were often attended by hundreds of thousands of people, it never spread into the major society. Secondly, the opposition never conquered the political majority of American society, it even failed to promote antiwar presidential candidate. Thus their efforts, however driven by noble ideas, never met their goals.

After losing a chance to promote antiwar candidate for president, the movement splintered more than before and part of it refused the idea of nonviolence and performed several bomb attacks on government buildings. It doesn't mean that the protests were halted, in contrary they grew in intensity and more people became involved. However, as stated earlier, they didn't fulfill their desires.

Použitá literatura

Primární zdroje

Finální verze Porthuronského prohlášení Studentů za demokratickou společnost, 1962.

<http://coursesa.matrix.msu.edu/~hst306/documents/huron.html>. Poslední přístup 4. května 2012.

U.S. Department of Commerce, Bureau of Census: *Statistical Abstract of the United States 1961*. Washington: U.S. Government Printing Office, 1961.

<http://www2.census.gov/prod2/statcomp/documents/1961-02.pdf>. Poslední přístup 3. května 2012.

Knihy

Allen, Joe. *Vietnam: The (Last) War the U.S. Lost*. Chicago: Haymarket Books, 2008.

Anderson L. David. *Columbia History of the Vietnam War*. New York: Columbia University Press, 2010.

Branch Taylor. *At Canaan's Edge, America in the King Years 1965 to 68*. New York: Simon & Schuster, 2007.

Brinkley, Alan. *1968 and the Unraveling of Liberal America*. V *1968: The World Transformed*, editováno Carole Fink, Philipp Gassert a Detlef Junker, 2196236. Washington: Cambridge University Press, 1998.

Davis Kirkpatrick, James. *Assault on the Left: The FBI and the Sixties Movement*. Westport: Greenwood Press, 1997.

DeBenedetti, Charles a Chatfield, Charles. *An American Ordeal, The Antiwar Movement of the Vietnam Era*. Syracuse: Syracuse University Press, 1990.

Fischer P. Klaus. *America in White, Black, and Gray: A History of the Stormy 1960s*. Londýn: Continuum International Publishing, 2007.

Frey, Marc. *D jiny vietnamské války*. Litomyšl: Paseka, 2003.

Gilcher a Holteyová Ingrid. *Hnutí 68 na Západ : Studentské Bouře v USA a Západní Evropě*. Praha: Vyšehrad, 2004.

Gitlin Todd. *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage*. New York: Bantam Books, 1987.

Hlavatá, Lucie et al. *D jiny Vietnamu*. Praha: NLN, 2008.

Hoopes, Townsend. *The Limits of Intervention: How Vietnam policy was made and reversed during the Johnson administration*. New York: W. W. Norton & Company, 1987.

Kurlansky, Mark. *1968: Rok, který otřásl světem*. Praha: Slovart, 2007.

Surrey S. David. *Choice of Conscience: Vietnam Era Military and Draft Resisters in Canada*. New York: Praeger, 1982.

Inernetové články

Franklin Bruce, H. "Vietnam: The antiwar movement we are supposed to forget." *International Socialist Review* 22 (2009). <http://www.isreview.org/issues/22/feat-franklin.shtml>. Poslední přístup 3. května, 2012.

Goldstein, Warren. "Crisis of Conscience." *YALE Alumni Magazine* 3 (2004). http://www.yalealumnimagazine.com/issues/2004_03/coffin.html. Poslední přístup 10. května, 2012.

Mills Wright, C. "Letter to the New Left." *The New Left Review* 5 (1960). <http://www.marxists.org/subject/humanism/mills-c-wright/letter-new-left.htm>. Poslední přístup 4. května 2012.

"The Iraq-Vietnam Comparison." Gallup. <http://www.gallup.com/poll/11998/iraqvietnam-comparison.aspx>. Poslední přístup 12. května, 2012.

1969 Year in Review: War Protests. http://www.upi.com/Audio/Year_in_Review/Events-of-1969/War-Protests/12303189849225-3/. Poslední přístup 13. května, 2012.